

Gramàtica Històrica Catalana

Codi: 105832

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503998 Filologia Catalana: Estudis de Literatura i Lingüística	OB	3	2
2504388 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	2
2504388 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Mar Massanell Messalles

Correu electrònic: mar.massanell@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Cap.

Objectius

Estudiar els principals canvis foneticofonològics i morfosintàctics implicats en la formació i l'evolució de la llengua catalana.

Competències

Filologia Catalana: Estudis de Literatura i Lingüística

- Actuar amb responsabilitat ètica i respecte pels drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua catalana, l'evolució al llarg de la història i l'estructura actual.
- Demostrar domini de la normativa de la llengua catalana, dels seus fonaments lingüístics i de totes les seves aplicacions en l'àmbit acadèmic i professional.
- Fer lectures i interpretacions crítiques de textos.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat.
- Interpretar els factors polítics, socials i culturals que condicionen l'ús de la llengua catalana i la seva evolució al llarg de la seva història i en l'actualitat.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.

Estudis de Català i Espanyol

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Analitzar els principals factors de variació lingüística del català i de l'espanyol, siguin historicopolítics, diatòpics, semàntics o pragmàtics, i la seva evolució al llarg de la història i a l'actualitat.
- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua catalana i espanyola, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Demostrar el coneixement normatiu de les llengües catalana i espanyola i el domini en totes les aplicacions en àmbit acadèmic i professional.
- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma o en equip per assolir els objectius planificats, si escau en contextos multiculturals i interdisciplinaris.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Resultats d'aprenentatge

1. Adequar els coneixements sobre les propietats internes i externes de la llengua a les diferents condicions d'ús.
2. Aplicar adequadament els coneixements adquirits per a l'obtenció de dades i el maneig de fonts documentals d'aplicació a l'estudi de la llengua i la literatura catalanes.
3. Aplicar adequadament els coneixements adquirits per obtenir dades i utilitzar fonts documentals aplicables a l'estudi de la llengua i la literatura catalanes.
4. Aplicar els principis de correcció que requereix la llengua estàndard i els diferents registres i varietats.
5. Descriure i interpretar l'evolució històrica dels elements lingüístics de la llengua catalana.
6. Descriure l'evolució històrica de l'ús de la llengua catalana.
7. Distingir el gènere gramatical del gènere natural.
8. Expressar-se amb correcció ortofònica en català estàndard.
9. Fer treballs escrits i presentacions orals efectives i adaptades al registre adequat.
10. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
11. Identificar les causes de la variació derivades del registre.
12. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
13. Interpretar la problemàtica i les condicions de l'ús de la llengua catalana al llarg de la seva història en una societat multicultural.
14. Interpretar textos en profunditat i aportar arguments per a fer-ne una anàlisi crítica.
15. Mantenir una actitud de respecte cap a les opinions, valors, comportaments i pràctiques dels altres.
16. Mantenir una actitud de respecte envers les opinions, valors, comportaments i pràctiques dels altres.
17. Potenciar la capacitat de lectura, interpretació i anàlisi crítica de textos literaris i lingüístics.
18. Produir textos escrits i orals amb correcció normativa.
19. Redactar comentaris de text amb sentit crític.
20. Ser capaç de situar els textos orals i escrits catalans en el temps i en l'espai.
21. Situar els textos orals i escrits catalans en el temps i en l'espai.
22. Treballar autònomament en l'estudi sincrònic i diacrònic de la llengua i la literatura catalanes.

23. Utilitzar recursos tecnològics (digitals i audiovisuals) per a l'adquisició del coneixement i les seves aplicacions en llengua i literatura.
24. Valorar la diversitat lingüística des d'un punt de vista diacrònic.

Continguts

- Canvi lingüístic, gramaticalització, lleis fonètiques i canvis esporàdics.
- Estudi dels principals processos foneticofonològics, morfològics i sintàctics del llatí al català.

Metodologia

Aquesta assignatura de 6 crèdits ECTS demana una dedicació aproximada de 150 hores per part de l'estudiant, 45 de corresponents a activitats dirigides (aula invertida, classes magistrals, seminaris), 30 a activitats supervisades (resolució d'exercicis/problemes/casos, tutories) i 75 a activitats autònomes (elaboració de treballs individuals/en equip, estudi i treball personal).

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Aula invertida, classes magistrals, seminaris	45	1,8	2, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23
Tipus: Supervisades			
Resolució d'exercicis / problemes / casos, tutories	30	1,2	2, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23
Tipus: Autònomes			
Preparació de treballs individuals o en grup, estudi i treball personal	75	3	2, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23

Avaluació

L'avaluació es basarà en evidències de tres tipus:

- Assistència i participació activa a classe/conferències/activitats complementàries (10%).
- Lliurament d'exercicis i treballs (40%).
- Proves escrites (50%).

A l'inici de cada activitat d'avaluació, la professora informará els estudiants del procediment i de la data de revisió de les qualificacions. La nota mínima per a aprovar l'assignatura és 5.

Si un estudiant ha estat avaluat de menys de 2/3 de la qualificació total de l'assignatura, rebrà la consideració de "no avaluable". Per optar a la recuperació cal complir dues condicions: (1) haver estat avaluat almenys de 2/3 de la qualificació total de l'assignatura i (2) tenir una nota d'avaluació continuada compresa entre 3,5 i 4,9.

La qualificació màxima de la recuperació és 5. La recuperació consistirà en un prova global sobre els continguts de l'assignatura.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. Si es produeixen diverses irregularitats en els actes d'avaluació, la qualificació final d'aquesta assignatura serà zero.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment, s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, assegurant que tot l'estudiantat hi pot accedir.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa a classe/conferències/activitats complementàries	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24
Lliurament d'exercicis i treballs	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24
Proves escrites	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24

Bibliografia

Manuale de gramàtica històrica catalana:

Badia i Margarit, Antoni Maria (1951, trad. 1981 [1994³]). *Gramàtica històrica catalana*. València: Tres i Quatre ("Biblioteca d'Estudis i Investigacions", 4).

Batlle, Mar, Joan Martí i Castell, Josep Moran i Joan Anton Rabella (2016). *Gramàtica històrica de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat ("Biblioteca Abat Oliba", 299).

Duarte i Montserrat, Carles i Àlex Alsina i Keith (1984). *Gramàtica històrica del català*, vol. 1 (*I. Origen i formació, II. Fonologia*). Barcelona: Curial ("Manuale", 7).

Duarte i Montserrat, Carles i Àlex Alsina i Keith (1986a). *Gramàtica històrica del català*, vol. 2 (*III. Morfologia flexiva*). Barcelona: Curial ("Manuale", 10).

Duarte i Montserrat, Carles i Àlex Alsina i Keith (1986b). *Gramàtica històrica del català*, vol. 3 (*IV. Morfologia lèxica*). Barcelona: Curial ("Manuale", 11).

Fouché, Pierre (1924a). *Phonétique historique du roussillonnais*. Tolosa: Privat. [Reimpresa a Ginebra el 1980 per Slatkine Reprints].

Fouché, Pierre (1924b). *Morphologie historique du roussillonnais*. Tolosa: Privat. [Reimpresa a Ginebra el 1980 per Slatkine Reprints].

Griera, Antoni (1931). *Gramàtica històrica del català antic*. Barcelona: Institució Patxot.

Martí i Castell, Joan (1990). *Gramàtica històrica. Problemes i mètodes*. València: Universitat de València ("Biblioteca Lingüística Catalana", 9).

Moll, Francesc de Borja (1952, trad. 1991, ed. corregida i anotada 2006). *Gramàtica històrica catalana*. València: Universitat de València.

Recasens, Daniel (2017). *Fonètica històrica del català*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans ("Biblioteca Filològica", LXXX).

Manuale d'història de la llengua catalana:

Ferrando, Antoni i Miquel Nicolás (1993 [1997²]). *Panorama d'història de la llengua*. València: Tàndem.

Nadal, Josep M. i Modest Prats (1982 [1996⁵]). *Història de la llengua catalana*, vol. I. *Dels inicis al segle XV*. Barcelona: Edicions 62.

Nadal, Josep M. i Modest Prats (1996). *Història de la llengua catalana*, vol. II. *El segle XV*. Barcelona: Edicions 62.

Manuale de dialectologia catalana:

Colomina i Castanyer, Jordi (1999). *Dialectologia catalana. Introducció i guia bibliogràfica*. Alacant: Universitat d'Alacant.

Veny, Joan (1978 [1998¹²]). *Els parlars catalans (Síntesi de dialectologia)*. Palma de Mallorca: Moll ("Tomir", 38).

Veny, Joan i Mar Massanell (2015). *Dialectologia catalana. Aproximació pràctica als parlars catalans*. Barcelona / Alacant / València: Universitat de Barcelona / Universitat d'Alacant / Universitat de València.

Diccionaris de la llengua catalana històrica i dialectal:

Alcover, Antoni Maria i Francesc de Borja Moll (1926-68, 1975-1977² [1993]). *Diccionari català-valencià-balear* [= DCVB], 10 vol. Palma de Mallorca: Moll.

Coromines, Joan (1980-2001 [1995-2001]). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* [= DECAt], 10 vol. Barcelona: Curial / La Caixa.

Altres obres de consulta:

Coromines, Joan (1989⁴). *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor.

Martines, Josep i Manuel Pérez Saldanya (coord.) (2005). "Monogràfic sobre sintaxi històrica", *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 38 (Primavera, 2005), p. 93-301. Accessible a: <https://ojs.uv.es/index.php/caplletra/issue/view/374>

Moran i Ocerinjauregui, Josep i Joan Anton Rabella i Ribas (2001). *Primers textos de la llengua catalana*. Barcelona: Proa ("Clàssics Catalans", 1).

Pérez Saldanya, Manuel (1998). *Del llatí al català. Morfosintaxi verbal històrica*. València: Universitat de València.

Rasico, Philip D. (1982). *Estudis sobre la fonologia del català preliterari*. Barcelona: Curial; Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Programari

Cap d'específic.